

**Міністерство освіти і науки
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

**Валентина Яковлева
Руслана Власенко**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для виконання курсової роботи
З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
ГЕОГРАФІЇ»**

Житомир 2021

УДК 37.8(072)

В 58

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка, протокол № 17 від 24.09.2021 року

Рецензенти:

Воловик В. М., доктор географічних наук, професор кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Кирилюк Л. М., кандидат географічних наук, доцент кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Лаврик О. Д., доктор географічних наук, професор кафедри екології та географії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Яковлева В. Методичні рекомендації для проведення курсової роботи з освітньої компоненти «Методика викладання географії» для здобувачів спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) / В. Яковлева, Р. Власенко –Житомир, 2021.– с.

У методичних рекомендаціях подаються вимоги до написання курсової роботи та теми з освітньої компоненти «Методика викладання географії». Автори методичних рекомендацій пропонують їх здобувачам вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), з метою формування у них дослідницьких умінь і навичок, стимулювання їх до самостійного наукового пошуку та розвитку умінь аналізувати сучасний педагогічний досвід. Зміст методичних рекомендацій відповідає освітній програмі підготовки майбутніх вчителів географії.

УДК

ББК

©В.А Яковлева,2021

© Р.П. Власенко, 2021

©Житомирський державний
університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета курсової роботи.....	5
Основні вимоги до написання курсової роботи.....	5
Теми курсових робіт.....	7
Оформлення і порядок захисту курсової роботи.....	9
Критерії оцінювання курсової роботи.....	10
Додаток 1 зразок оформлення змісту курсової роботи.....	11
Додаток 2 зразок курсової роботи.....	12

ВСТУП

Сьогодення ставить підвищені вимоги до професійної підготовки випускників педагогічних закладів освіти і потребує активного залучення до науково-дослідної роботи здобувачів. Успішне опанування майбутніми вчителями географії навичками дослідження і творчої роботи сприяє їхньому ефективному втіленню у професійну діяльність, впровадженню наукових знань у практичну діяльність. Науково-дослідна діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу й здійснюється з метою інтеграції наукової, навчальної та виробничої діяльності у системі вищої педагогічної освіти. Курсова робота є індивідуальною письмовою роботою навчально-дослідницького характеру, в ній здійснюється узагальнення сучасного стану питань з методики викладання географії, подається статистична обробка матеріалів, відбувається науковий аналіз результатів власних експериментів з метою обґрунтування пропозицій і рекомендацій щодо педагогічного процесу. Курсова робота має бути актуальна і відповідати вимогам сучасної педагогічної науки, щоб її результати дослідження можна було рекомендувати майбутнім вчителям географії для впровадження у навчальний процес.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), вони складені з урахуванням сучасних вимог до курсової роботи і задач подальшого підвищення якості її виконання. Представлені методичні рекомендації розглядають методологічні підходи щодо організації, виконання та публічного захисту курсової роботи з освітньої компоненти «Методика викладання географії».

У даних методичних вказівках встановлені вимоги щодо структури, змісту, оформлення та тематики курсових робіт. При їхній розробці використовувалося «Положення про курсову роботу для здобувачів вищої освіти у Житомирському державному університеті імені Івана Франка» з метою оптимізації оформлення і правильного написання курсової роботи здобувачами вищої освіти. Відповідно до поставлених вимог, курсова робота, покликана сприяти закріпленню і прояву знань, отриманих у процесі вивчення загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін з географії та використанню їх у дослідницькій і практичній роботі з фаху.

МЕТА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота - самостійна робота дослідницького характеру, спрямована на вивчення конкретної проблеми. Метою курсової роботи є:

- поглиблення знань студентів з актуальних проблем;
- подальший розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел;
- формування у них дослідницьких умінь та навичок;
- стимулювання їх до самостійного наукового пошуку;
- розвиток умінь аналізувати сучасний педагогічний досвід;
- формування вмінь самостійної обробки навчально-методичних матеріалів та їх практична реалізація.

Завданням курсової роботи є здатність виявляти та самостійно осмислювати проблему, творчо, критично її досліджувати, вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела; здатність застосовувати отримані знання під час розв'язання практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції, рекомендації з предмета дослідження.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ:

Курсова робота складається з 30-35 сторінок для здобувачів III- IV курсу;

-робота повинна мати чітку структуру, список використаної сучасної літератури (30-35 джерел, переважно останніх років); оформлення має відповідати естетичним і мовним нормам. (Оформлення дивитися «Положення про курсові роботи у Житомирському державному університеті імені Івана Франка»).

Головними етапами виконання курсової роботи є: вибір теми, складання плану, пошук і аналіз методичної та психолого педагогічної літератури за темою, конструювання змісту за планом, за розділами, оформлення висновків щодо курсової роботи, далі здобувачі подають роботу на перевірку своєму науковому керівнику та перевірку на унікальність тексту, також роблять презентації до захисту і сам захист курсової роботи.

Здобувачі мають право обирати тему з тем, визначених кафедрою.

Структура курсової роботи складається з таких частин:

1. Титульна сторінка (Титульна сторінка не нумерується, хоча передбачається, що вона має номер) „1”.

2. План (заголовок дається словом ЗМІСТ. Зміст включає перелік структурних частин роботи із зазначенням сторінок.)

3. ВСТУП - обґрунтовується актуальність теми, її значення для теорії та практики методики навчання географії, розкривається мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження.

Актуальність роботи – пояснення, чому дана тема дослідження є важливою і актуальною з теоретичного наукового погляду та з погляду педагогічної практики.

Мета роботи це головна кінцева ціль даної роботи.

Завдання роботи – конкретні теоретичні та практичні задачі які автор збирається розв'язати у процесі досягнення мети дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження – характеризують спрямованість роботи, окреслюють обрану для вивчення наукову проблему. Об'єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне і часткове: предмет „міститься” в межах об'єкту, окреслює певні аспекти, риси останнього. Так, об'єктом може виступати процес навчання географії Предметом дослідження є конкретна проблема, яка аналізується та досліджується в межах об'єкту.

Основна частина поділяється на теоретичний і практичний розділи, вона послідовно розкриває зміст роботи згідно мети дослідження та поставлених завдань. У теоретичний розділ входить аналіз опрацьованої наукової літератури відповідно до завдань дослідження; певні авторські висновки з визначенням перспектив подальших дослідницьких пошуків.

Основна частина роботи складається з двох–трьох розділів. В першому розділі вирішуються переважно теоретичні завдання роботи: розкривається теорія питання, порівнюються погляди на досліджувану проблему представників різних наукових шкіл, розглядаються моделі, які використовуються у даній тематиці. У другому (іноді, третьому) розділі вирішуються аналітичні та практичні завдання: застосовується розглянута теорія із використанням статистичних даних, фактологічного матеріалу реальних та гіпотетичних прикладів тощо, виконується індивідуальне завдання.

- Практичний розділ містить опис виконаного дослідницького завдання та розроблення навчально-методичних та досліджуваних матеріалів.

ВИСНОВКИ Висновки (1-2 стор.) є підсумком усієї роботи, особисто зроблені автором, це найважливіші результати роботи отримані у

відповідності до поставлених завдань та мети дослідження, а також виявлені певні, закономірності, які визначають зміст досліджуваного процесу або

явища, особливості пояснення досліджуваних питань окремими дослідниками або школами, особливості педагогічних явищ. **ДОДАТКИ** (за потреби).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ: слід звернути особливу увагу на те, що усі наукові джерела, що представлені в списку літератури, повинні бути використані в тексті курсової роботи.

На захисті курсової роботи здобувач робить доповідь на 5-7 хвилин про результати дослідження (використовуючи презентацію), відповідає на запитання комісії. На основі захисту та попередньої оцінки керівника, за перевірену роботу, в рецензії, виставляють остаточну оцінку.

ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ»

1. Використання методу проєктів на уроках географії в процесі вивчення теми: «Корисні копалини України».
2. Методика використання диференційованого підходу при вивченні шкільного курсу «Географія материків і океанів».
3. Методика використання статистичних матеріалів при вивченні розділу: «Зайнятість населення в Україні і світі» .
4. Використання структурно-логічних схем у процесі вивчення розділу «Третинний сектор господарства» в шкільному курсі «Україна і світове господарство»
5. Методика використання наочних засобів навчання у процесі вивчення розділу: «Релігійний склад населення»
6. Методичні особливості використання дидактичних ігор при вивченні шкільного курсу «Географія материків та океанів».
7. Методика використання контурних карт у процесі вивчення теми: «Корисні копалини України»
8. Методика використання інноваційних методів навчання у процесі вивчення теми: «Геоморфологічна будова території України».
9. Застосування комп'ютерних технологій у процесі вивчення: «Географії материків і океанів».
10. Методика використання картографічних матеріалів при вивченні географії.
11. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів у процесі проведення нетрадиційних уроків географії.

12. Організація самостійної роботи учнів при вивченні географії.
13. Методика проведення позакласної та позашкільної роботи з географії.
14. Позакласна та позашкільна робота з географії.
15. Методика проведення практичних робіт у процесі навчання географії.
16. Методика проведення екскурсій у процесі вивчення рідного краю.
17. Методика навчання географії з застосуванням комбінованих типів уроків.
18. Організація фронтальної, групової та індивідуальної форм роботи на уроках географії.
19. Методика використання тестового контролю знань на уроках географії.
20. Методика самостійної роботи учнів у процесі вивчення географії.
21. Особливості методики навчання розділу: «Африка».
22. Формування понять про клімат у курсі фізичної географії.
23. Методика формування понять про клімат у курсі фізичної географії.
24. Методика використання проблемного методу у процесі навчання географії.
25. Методика роботи з підручником на уроках географії материків і океанів як засіб формування пізнавальної самостійності школярів.
26. Методика роботи з географічними картами і глобусами у шкільному курсі «Географія материків і океанів».
27. Методика використання наочності при вивченні загальних географічних закономірностей в шкільному курсі «Географія материків і океанів».
28. Методика вивчення клімату у процесі навчання шкільного курсу «Фізична географія».
29. Методика вивчення природних умов і природних ресурсів у шкільному курсі географії.
30. Методика вивчення природних комплексів у шкільному курсі «Географія материків і океанів».
31. Методика використання проблемних завдань як способу розвитку пізнавальної активності школярів на уроках географії.
32. Методика повторення як засіб забезпечення ефективності навчання шкільному курсу географії.
33. Формування пізнавальної самостійності учнів у процесі виконання домашніх робіт з географії.

34. Методика розробки теми: «Паливно-енергетичний комплекс України»
35. Методика вивчення територіальної структури господарства в процесі навчання курсу «Україна і світове господарство».
36. Методика навчання природних зон України у шкільному курсі фізичної географії

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота

На тему:

Таблиця попереднього підсумкового оцінювання курсової роботи студента

Елементи роботи, що підлягають оцінюванню	Зміст	Вступ	Основна частина	Висновки	Список джерел	Оформлення роботи	
	Критерії оцінювання						
Своєчасне подання завершеної роботи в деканат факультет;							
Якість написання роботи							
Підсумкове оцінювання роботи							
40+	+	+	+	=			

Оцінювання курсової роботи у ході захисту: 100 балів

Рівні	Своєчасне подання роботи в деканат факультет	Вступ	Основна частина	Висновки	Список джерел	Оформлення роботи
	Шкальні показники					
Підсумкове оцінювання роботи						
40+	+	+	+	=		

СУМАБАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

Члени комісії на захисті

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

ДОДАТКИ

Додаток1

ЗМІСТ

ВСТУП	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ I	Error! Bookmark not defined.
СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІКТ, ЇХ ЗНАЧЕННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ: ”ГЕОГРАФІЇ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ” ..	Error! Bookmark not defined.
1.1. Поняття про ІКТ, їх місце в структурі сучасної освіти .	Error! Bookmark not defined.
1.2. Види сучасних інформаційних технологій	Error! Bookmark not defined.
1.3. Використання ІКТ у процесі вивчення курсу: ”Географія материків та океанів” ..	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ II ..	Error! Bookmark not defined.
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ: ”ГЕОГРАФІЇ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ” Error!	Error! Bookmark not defined.
2.1. Готовність вчителя географії до використання ІКТ у навчальному процесі	Error! Bookmark not defined.
2.2. Методичні рекомендації щодо підготовки уроку географії з застосуванням інтерактивної дошки ..	Error! Bookmark not defined.
2.3. Використання мультимедійних матеріалів до вивчення теми:”Північна Америка” ..	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВОК :.....	Error! Bookmark not defined.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ..	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Актуальність теми. В даний час проблема пошуку найефективніших методів навчання є актуальною, оскільки мінливі реалії сучасної освіти та методи навчання роблять навчальний процес індивідуалізованим, спрямованим на розкриття та розвиток творчого потенціалу особистості з незалежним інтересом дітей до навчання. Сучасний вчитель використовує можливість взаємної інтеграції культур з метою засвоєння зарубіжного досвіду та, поєднуючи його з вітчизняними дидактичними системами та власними ідеями, розробляють найефективніші методи впливу на емоційно-вольову сферу учнів.

Дану проблему із позакласної та позашкільної роботи досліджували автори:

Актуальність даної теми зумовлена недостатнім теоретичним обґрунтуванням і це зумовило вибір даної теми: «Методика проведення позакласної та позашкільної роботи з географії» і окреслило завдання та проблемні питання курсової роботи.

Об'єкт дослідження: процес навчання та виховання у школі з позакласної та позашкільної роботи з географії.

Предмет дослідження: методика проведення позакласної та позашкільної роботи з географії.

Мета дослідження: провести комплексний аналіз методики проведення позакласної та позашкільної роботи з географії.

Для досягнення цієї мети було визначено такі основні **завдання:**

1. Проаналізувати психолого-педагогічну, методичну літературу з проблеми з позакласної та позашкільної роботи з географії.

2. Обґрунтувати мету, завдання, методи та роль позакласної та позашкільної роботи у школі.

3. Проаналізувати основні форми позакласної роботи з географії.

4. Дослідити методикау позакласної та позашкільної роботи з географії.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз літератури; вивчення інформації; прогнозування; порівняння; емпіричний метод.

Теоретичне та практичне значення: матеріали дослідження можуть бути використані в процесі навчання географії. Основні висновки та положення дослідження можуть бути використані при написанні навчально-методичних робіт та при проведенні позакласної та позашкільної роботи з учнями.

Обсяг і структура роботи обумовлені метою та завданнями дослідження, а також логікою розташування в ній матеріалу. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.